

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" aprīļa numurā... 2
- Jauno tehnoloģiju izmantošanas iespējas... 2
- Grozījumi UIN likumā... 4
- Mācību centrs "Lielozoli" sāk sezonu... 5
- "Lauriņos" pavasaris rit pilnā sparā... 6
- Nezāļu ierobežošana labai dārzeņu ražai... 8

Foto: Māris Narvis

AKTUALITĀTES

LATVIJU APMEKLĒ EK LAUKSAIMNIECĪBAS KOMISĀRS JANUŠS VOJCEHOVSKIS

Latviju darba vizītē apmeklēja Eiropas Komisijas lauksaimniecības komisārs Janušs Vojcehovskis, kuru uzņēma zemkopības ministrs Kaspars Gerhards. Tikšanās laikā 26. aprīlī abas puses pārrunāja situāciju pārtikas tirgū un lauksaimniecībā, tajā skaitā izaicinājumus, ar kādiem saskaras ES dalībvalstis pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā.

Zemkopības ministrs K. Gerhards atkārtoti vērsa komisāra uzmanību uz to, ka jau pirms kara ražošanas izmaksas Latvijas lauksaimniekiem un pārtikas ražotājiem bija ievērojami augušas. Savukārt Krievijas karš Ukrainā ir gan sadārdzinājis resursu un izejvielu cenas, gan nozīmīgi negatīvi ietekmējis piegāžu ķēdes. Neskatoties uz to, ka Latvijas lauksaimnieki un pārtikas ražotāji strādā ļoti sarežģītos

apstākļos, viņi turpina ražot produkciju līdzšinējā apjomā.

"Eiropas Savienības lauksaimniecības ministri kopā ar Eiropas Komisiju tūlīt pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā strauji reaģēja un pieņēma vairākus būtiskus lēmumus, kas palīdzēs lauksaimniekiem un pārtikas ražotājiem. Tajā skaitā tiks sniegts arī finansiāls atbalsts. Tomēr jāreķinās, ka atkarībā no situācijas būs nepieciešams vēl papildu atbalsts no ES. Eiropas Komisijai ir obligāti jāveic vērtējums par to, kā katrs no jaunajiem Zaļā kursa mērķiem realitātē ietekmēs pārtikas ražošanu, un to, cik daudz saražojam un kā tas ietekmēs pārtikas cenas," norāda K. Gerhards.

Vienlaikus no Latvijas puses tika norādīts arī uz nepieciešamību apsvērt iespēju terminēti noteikt atkāpes no vides un klimata mērķiem, lai lauksaimnieki varētu izmantot zemi

pārtikas audzēšanai. Un šīs atkāpes ir jāpatur spēkā līdz brīdim, kad karš ir beidzies un pārtikas ražošana Eiropā vairs nav pakļauta riskiem.

Otrs nozīmīgs jautājums, ko amatpersonas pārrunāja divpusējās tikšanās laikā, bija saistīts ar Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas Stratēģisko plānu nākamajiem pieciem gadiem (2023.-2027.). Latvija ir saņēmusi EK komentārus un ieteikumus par Latvijas KLP SP plānotajiem pasākumiem, atzīmējot plāna augsto pabeigtības līmeni. Vienlaikus EK ir aicinājusi pārskatīt KLP stratēģiskos plānu saistībā ar Krievijas iebrukumu Ukrainā.

Vizītes laikā notika arī EK lauksaimniecības komisāra J. Vojcehovska saruna ar Latvijas lauksaimnieku nevalstisko organizāciju pārstāvjiem un tika apmeklētas zemnieku saimniecības "Vaidelotes" un "Rudeņi".

Saīsināti pēc ZM informācijas

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" APRĪĻA NUMURĀ

Aprīļa numurā ieskats Eiropas Komisijas publiskotajā ES lauksaimniecības tirgus istermiņa prognožu pārskatā. Tajā norādīts – lai arī ES lauksaimniecības preces saražo ievērojami vairāk, nekā patērē iekšējā tirgū, Eiropa ir atkarīga no energoresursu, mēslošanas līdzekļu un proteīnbarības importa.

Tātad – saražot varam gan pašiem, gan eksportam, jautājums – kādas būs ražošanas izmaksas. Skarbus laikus EK prognozē visu 2022. gadu līdz pat 2023. gada vasarai. Kas notiks pēc tam – atkarīgs no ģeopolitiskās situācijas izmaiņām.

Saimnieku pieredzes rubrikā – stāsts par Talsu novada Ārlavas pagasta SIA "Intas" saimnieci Intu Bagdoni, kura sasniegusi labus piena ražošanas rādītājus. SIA "Intas" plūca uzvaras laurus LLKC rīkotajā "Skābbarības konkursa 2021" nominācijā "Kukurūzas skābbarība".

Aprīļa izdevumā rakstām par ganību apsaimniekošanu. LLKC lopkopības konsultante Daiga Baltiņa atgādina, ka zālāji ir ne tikai produktīvo dzīvnieku barības avots, bet arī kalpo kā biotops savvaļas dzīvniekiem, vides aizsardzībai, tajā skaitā siltumnīcas efektu radošo gāzu emisiju samazināšanai un augu ģenētisko resursu saglabāšanai. Savukārt LLKC ekonomikas konsultants Raivis Andersons

sniedz padomus ganību ekonomiskai apsaimniekošanai.

Par govju barības uzņemšanas un piena izslaukuma kopsakarībām raksta LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa, izmantojot Tukuma novada SIA "Kalnāji" notikušā demonstrējuma rezultātus.

LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta jau laikus sniedz padomus, kā cīnīties ar karstuma stresu, izrādās – te var līdzēt betaīna un tauku pievienošana barībai. LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere raksta par piena aizvietošanu kvalitāti teļiem. Savukārt LLKC konsultants-eksperts veterinārmedicīnā Dainis Arbidāns stāsta par veselīga teļa izaudzēšanas noslēpumiem.

Aitkopjiem lietderīgs būs Latvijas Aitu audzētāju asociācijas sertificētās vērtētājas Dīnas Avotiņas raksts par aitu nagu apkopi – svarīgi atcerēties, ka aitām nagi jāapgriež pāris nedēļas pirms laišanas ganos.

Aprīļa izdevumā arī vairāki putnkopjiem lietderīgi raksti. Ieskatāmiejs z/s "Pūcītes" saimnieka Kaspara Davidenko pieredzē – viņš ir viens no Latvijā pieredzējušākajiem paipalu audzētājiem. Latvijas Apvienotās putnkopju asociācijas izpilddirektore Anna Ērliha un šīs organizācijas valdes priekšsēdētājs Jānis Gaigals informē par situāciju putnkopības nozarē. Turpat arī raksts par to, kā tikt pie dējējputniem – sākot

no olu sagatavošanas inkubēšanai līdz pat izšķīlušos cāļiņu aprūpei.

Zirgkopības rubrikā – LLKC Apgāda redaktore Daces Milleres raksts par četrām jaunām sievietēm – Lauru Irbi Krastiņu, Jolantu Rotbergu, Inesi Toni un Agritu Žunnu, kuras izveidojušas feisbukā kontu "Runā zirgi".

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2022_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

PRECĪZĀ LAUKSAIMNIECĪBĀ

JAUNO TEHNOĻIJU IZMANTOŠANAS IESPĒJAS

Precīzās lauksaimniecības attīstība un ieviešana ir bijusi iespējama, apvienojot globālās pozicionēšanas sistēmu (GPS) un ģeogrāfiskās informācijas sistēmas (ĢIS). Šīs tehnoloģijas ļauj savienot reāllaika datu vākšanu ar precīzu informāciju par atrašanās vietu, kas dod iespēju efektīvi manipulēt un analizēt lielu ģeotelpisko datu apjomu.

Uz GPS balstītas lietojumprogrammas precīzajā lauksaimniecībā

tiek izmantotas saimniecības plānošanai, lauku kartēšanai, augsnes paraugu analizēšanai, traktoru vadīšanai, kultūraugu izpētei, mainīgo apstākļu reģistrēšanai un ražas kartēšanai. GPS ļauj lauksaimniekiem strādāt sliktas redzamības apstākļos, piemēram, lietūs, putekļos, miglās un tumsas laikā, kā arī vairāk pievērsties pievienotajam agregātam, ja traktors ir aprīkots ar precīzo stūrēšanas sistēmu.

Agrār lauksaimniekiem bija apgrūtināti sasaistīt ražošanas metodes

un kultūraugu ražu ar augsnes satura mainīgumu. Tas ierobežoja viņu spēju izstrādāt visefektīvākās augsnes un augu apstrādes stratēģijas, kas būtu varējušas uzlabot to ražošanu, kā arī produkcijas palielināšanu. Mūsdienās tiek strādāts pie precīzākas pesticīdu, herbicīdu un mēslošanas līdzekļu lietošanas un labākas ķīmisko vielu izkliedes kontroles, jo šo līdzekļu cenas, kā arī vides piesārņojums nemitīgi palielinās.

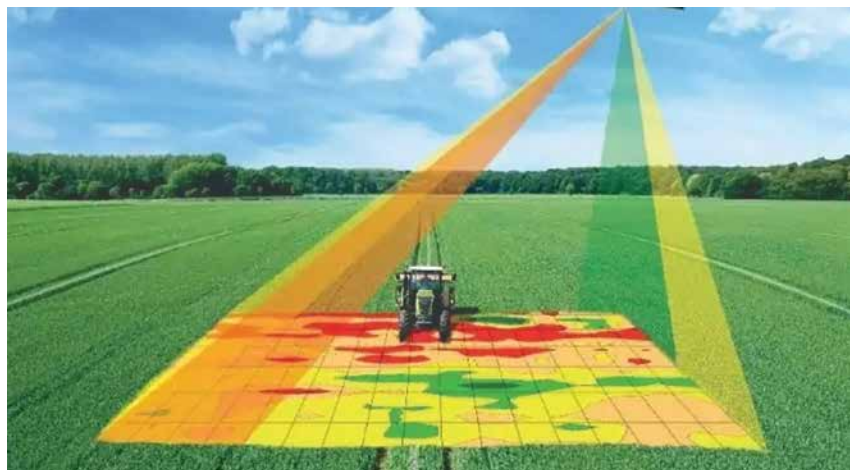
▶ 3. lpp.

◀ 2. lpp.

Izkliedes daudzumu uz augsnes iespējams samazināt, lietojot to tikai tur, kur nepieciešams, ar precīzās lauksaimniecības palīdzību, tādējādi samazinot izdevumus, dodot lielāku ražu un veidojot videi draudzīgāku saimniecību.

Precīzā lauksaimniecība tagad maina veidu, kā lauksaimnieki un uzņēmumi skatās uz saviem laukiem, no kuriem viņi gūst peļņu. Precīzā lauksaimniecība ir saistīta ar savlaicīgas ģeotelpiskās informācijas vākšanu par prasībām attiecībā uz augsni, augiem, dzīvajiem organismiem un dzīvniekiem, kā arī noteiktai vietai raksturīgu apstrādi, lai palielinātu lauksaimniecisko ražošanu un aizsargātu vidi. Tagad ir iespēja no saviem laukiem iegūt augstākus rezultātus ar mazākām izmaksām. Precīzā lauksaimniecība kļūst arvien populārāka, galvenokārt pateicoties augsto tehnoloģiju rīku ieviešanai, kas ir precīzāki, rentablāki un lietotājam draudzīgāki. Daudzu jauno inovāciju pamatā ir vadības sistēmu datoru, datu vākšanas sensoru un GPS laika un pozīcijas atskaites sistēmu integrācija.

Daudzi uzskata, ka precīzās lauksaimniecības priekšrocības var realizēt tikai lielās saimniecībās ar milzīgiem kapitālieguldījumiem un pieredzi informācijas tehnoloģijās. Tā tas nav. Ir lētas un viegli lietojamas metodes un paņēmieni, kurus var izmantot visi lauksaimnieki. Izmantojot GPS, ĢIS un satelītu rādījumus, var iegūt informāciju, kas nepieciešama augsnes un ūdens izmantošanas uzlabošanai. Precīzā lauksaimniecība nesākas ar lielām investīcijām iekārtu vai aprīkojuma iegādē, bet gan ar rūpīgu lauku augsnes

Minerālmēsļu kaisīšana, izmantojot precīzās lauksaimniecības iekārtas

satura analīzi un novērojumiem dabā, kā arī satelītu reāllaika vizuālajiem datiem. No tiem lauksaimnieki var gūt papildu ieguvumus un praktizēt labāku mēslošanas līdzekļu izmantošanu un citus augsnes satura uzlabojošus paņēmienus, nosakot ekonomisko sliekšni kaitēkļu un nezāļu invāzijas apkarošanai un aizsargājot dabas resursus turpmākai izmantošanai.

GPS iekārtu ražotāji ir izstrādājuši vairākus rīkus, lai palīdzētu lauksaimniekiem un lauksaimniecības uzņēmumiem kļūt produktīvākiem un efektīvākiem precīzās lauksaimniecības sektorā. Mūsdienās daudzi lauksaimnieki izmanto no GPS atvasinātus produktus, lai uzlabotu savu lauksaimniecības uzņēmumu darbību. Atrašanās vietas informāciju apkopo GPS uztvērēji, lai kartētu lauku robežas, ceļus, meliorācijas sistēmas un problemātiskās vietas kultūraugiem, piemēram, nezālēm vai slimībām. GPS precizitāte ļauj lauksaimniekiem izveidot saimniecī-

bas kartes platībām ar precīzu un reālai situācijai atbilstošām platībām, ceļu atrašanās vietām un attālumiem starp apskates objektiem. GPS ļauj lauksaimniekiem gadu no gada precīzi orientēties uz konkrētām lauka vietām, lai savāktu augsnes paraugus vai uzraudzītu ražas apstākļus.

Kultūraugu analizēšanai izmanto datu vākšanas ierīces ar GPS precīzai pozicionēšanai, lai kartētu kaitēkļu, kukaiņu un nezāļu invāzijas uz lauka. Tās var būt arī pārvietojamas un dažādi aprīkotas kaitēkļu stacijas, ko piedāvā ražotāji un kuras iespējams uzstādīt uz lauka. Kaitēkļu problemātiskās zonas kultūraugos var precīzi noteikt un kartēt turpmākiem lēmumiem un darbu ieteikumiem. Tos pašus lauka datus var izmantot arī dronu smidzinātājos, kas ļauj precīzi apstrādāt laukus, kur tas tieši ir nepieciešams, bez cilvēku klātbūtnes.

Lauksaimnieki un lauksaimniecības pakalpojumu sniedzēji var sagaidīt vēl turpmākus uzlabojumus, jo GPS turpina modernizēties. Papildus pašreizējam civilajam pakalpojumiem, ko nodrošina GPS, Amerikas Savienotās Valstis ir apņēmušās GPS satelītos ieviest otro un trešo civilo signālu. Pirmais satelīts ar otro civilo signālu tika palaists 2005. gadā. Jaunie signāli uzlabos gan lauksaimniecības darbību kvalitāti, gan efektivitāti nākotnē. Ir labi zināt par saviem laukiem pēc iespējas vairāk un nodarboties ar lauksaimniecību pēc iespējas dabai draudzīgākā veidā. **LL**

Pēteris ZELČS,
LLKC Inženier tehniskās
nodaļas lauksaimniecības/
mehānikas inženieris
peteris.zelcs@llkc.lv
tālr: 26365611

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

Šī gada 7. aprīlī tika publicēti grozījumi “Uzņēmumu ienākuma nodokļa likumā”. Īsumā apskatīsim, kas likumā ir mainījies.

Likums nosaka, ka visas ziedojumu summas, kurām piemēro UIN atvieglojumu ziedotājiem saskaņā ar “UIN likuma” 12. pantu, ir attiecināmas uz saimnieciskās darbības izdevumiem. Tāpat minētās ziedojumu summas neiekļauj nodokļa bāzē un neapliek ar UIN. Noteikts, ka arī 2023. gadā un turpmākajos pārskata gados, piemērojot atvieglojumu ziedotājiem saskaņā ar “UIN likuma” 12. panta pirmās daļas 3. punktu, atvieglojums ir 85% apmērā no ziedotās summas, bet nepārsniedzot 30% no nodokļa par dividendēm.

Izdarītas izmaiņas arī nosacījumos par UIN piemērošanu debitoru parādiem. Likuma 9. pants ir papildināts attiecībā uz kārtību, kādā nedrošie debitoru parādi ir norakstāmi vai iekļaujami UIN bāzē. Debitoru parādiem, par kuriem izveidots uzkrājums un kuriem ierosināta maksātnespēja, likuma 9. panta pirmās daļas 1. punktā tiek iekļauta iespēja uzkrājumiem piemērot 60 mēnešu termiņu, kurā parāds var tikt atgūts, ja tas nav norakstīts no uzkrājumiem nedrošiem parādiem.

Likuma 9. panta pirmā daļa ir papildināta ar 3. punktu, kurā noteikta kārtība, kādā nodokli par nedrošajiem parādiem maksā tie nodokļa maksātāji, kuri uzkrājumus veido saskaņā ar Starptautisko finanšu pārskatu standartu SFPS Nr. 9 “Finanšu instrumenti”.

Likumā izdarīti arī grozījumi par UIN piemērošanu procentu maksājumiem saskaņā ar operatīvās nomas maksājumiem un procentu maksājumiem, kuri pārsniedz 3 miljonus EUR.

Jauni VID metodiskie materiāli

Valsts ieņēmumu dienesta mājaslapā pieejami metodiskie materiāli gan saistībā ar palīdzības sniegšanu Ukrainai, gan arī par to personu nodarbināšanu, kas ieceļojušas no Ukrainas. Apskatīsim īsumā metodiskajos materiālos skaidroto.

Informatīvajā materiālā “Nodokļi un pārskati, nodarbinot no Ukrainas ieceļojušos” ir skaidrots, ka, pieņemot darbā no Ukrainas ieceļojušos, darba devējs ievēro tādu pat pārskatu un deklarāciju iesniegšanas kārtību un termiņus, kā nodarbinot Latvijā jebkuru citu darbinieku – nerezidentu vai rezidentu.

GROZĪJUMI UIN LIKUMĀ

Darba devējs:

- reģistrē darbinieku VID (norādot ziņu kodu 11);
- aprēķina un ietur nodokļus (IIN1 un VSAOI) un iemaksā tos vienotajā nodokļu kontā;
- par darbinieku maksā uzņēmējdarbības riska valsts nodevu;
- iesniedz pārskatus un deklarācijas.

Nodokļu ziņā no Ukrainas ieceļojušie Ukrainas pilsoņi var būt gan Latvijas rezidenti, gan nerezidenti.

Tabulā apkopota informācija par iesniedzamajiem pārskatiem atkarībā no tā, vai darbinieks ir rezidents vai nerezidents:

Pārskata/deklarācijas nosaukums	Darbinieks - nerezidents	Darbinieks - rezidents
Ziņas par darba ņēmējiem	x	x
Darba devēja ziņojums	x	x
Paziņojums par fiziskai personai izmaksātajām summām	-	x
IIN pārskats par fiziskās personas - nerezidenta - gūtajiem ienākumiem un samaksāto nodokli	x	-

Par darbinieku – nerezidentu, kurš veic darbu Latvijā, VSAOI veic Latvijā vispārējā likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu” noteiktajā kārtībā tāpat kā par rezidentu. Obligāto iemaksu objekts (gan rezidentam, gan nerezidentam) ir visi algotā darbā aprēķinātie ienākumi, no kuriem jāietur IIN.

Nerezidenta mēneša ienākumam no algotā darba, no kura atskaitīta VSAOI darba ņēmēja daļa, piemēro IIN 23% likmi. No nerezidenta ienākuma ieturēto IIN uzrāda 4. pielikumā (“Iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārskats par fiziskās personas – nerezidenta gūtajiem ienākumiem un samaksāto nodokli”).

Nerezidenta algai nepiemēro neapliekamo minimumu un atvieglojumus.

Otrs informatīvais materiāls skaidro, kā piemērojami nodokļi, ja tiek sniegta palīdzība saistībā ar notikumiem Ukrainā. Saistībā ar PVN piemērošanu materiālā ir skaidrots, ka vispārīgā gadījumā ziedojumiem PVN nepiemēro. Tas nozīmē, ka PVN par ziedoto preču iegādi vai to ražošanai iegādātajiem materiāliem un pakalpojumiem nav atskaitāms kā priekšnodoklis.

Reģistrēti PVN maksātāji, kuri ziedo preces, par kuru iegādi vai to ra-

žošanai iegādātajiem materiāliem un pakalpojumiem bija atskaitīts priekšnodoklis, korektai PVN piemērošanai izvēlas vienu no šādiem risinājumiem:

- koriģē iepriekš atskaitīto priekšnodokli;
- aprēķina PVN par ziedotajām precēm kā par pašpatēriņu, izrakstot sev nodokļa rēķinu.

2022. gada 10. martā Saeima pieņēma Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu, kurā tostarp ietverta arī PVN 0% likmes piemērošana ziedojumiem Ukrainas civiliedzīvotāju atbalstam. Atbilstoši šim likumam PVN 0% likmi piemēro tādi preču piegādei, ko reģistrēts nodokļa maksātājs bez maksas piegādā sabiedriskā labuma organizācijai, kas:

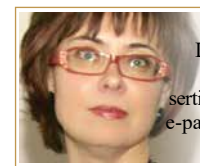
1) šīs preces eksportē no Eiropas Savienības teritorijas kā daļu no savām humānām, labdarības darbībām, lai sniegtu vispārējo atbalstu Ukrainas sabiedrībai;

2) piegādā citas Eiropas Savienības dalībvalsts atzītai struktūrai, kas šīs preces nodod kā humāno palīdzību vai ziedojumus Ukrainas sabiedrībai.

Tāpat PVN 0% likmi var piemērot tikai tādu ziedoto preču piegādei, kuras nodotas Latvijas sabiedriskā labuma organizācijai (SLO) un kuras ir izvestas no Latvijas Republikas teritorijas.

Attiecībā uz UIN piemērošanu ir skaidrots, ka par ziedojumiem “UIN likumā” nav noteikta īpaša kārtība un atviegloti nosacījumi ziedojumiem, dāvinājumiem vai jebkādi palīdzībai personām Ukrainā. Uzņēmumi var ziedot un sniegt palīdzību, piemēram, Ukrainas karadarbībā cietušam cilvēkam, darbinieka ģimenes loceklim vai organizācijai tieši, tomēr nevar piemērot UIN atvieglojumu ziedotājiem. Tikai gadījumā, ja uzņēmums ziedo Latvijā reģistrētai sabiedriskā labuma organizācijai, kura nodrošina koordinēta atbalsta sniegšanu Ukrainas karadarbībā cietušajiem, uzņēmumam ir tiesības uz nodokļa atvieglojumu ziedotājiem saskaņā ar “UIN likuma” 12. panta nosacījumiem.

Aicinu iepazīties ar metodisko materiālu: <https://saite.lv/gtt>

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tāl. 63007561

IZGLĪTĪBA

MĀCĪBU CENTRS "LIELOZOLI" SĀK SEZONU

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra mācību un demonstrējumu centrs "Lielozoli" Slampes pagastā sācis jauno sezonu ar vērtīgiem semināriem un izziņojošiem pasākumiem dabā. Pieejami klātienē un arī interaktīvi produkti: Grauda ceļš, Zivju ceļš, Putnu ceļš un Meža taka.

Stāsta centra vadītāja **Dace Langiša**: "Šī vieta ir veidota tā, lai iedvesmotu cilvēkus par lauku darbiem dažādās nozarēs. Svarīgi, ka mums ir gan izziņas takas, gan semināru telpas, kā arī demonstrējumiem paredzēta virtuve ar lielisku aprīkojumu. Šī ir jauna, "zaļa" vieta, kur cilvēki var apgūt zināšanas."

Centrs dibināts 2018. gada 20. novembrī ar stratēģisko mērķi izveidot vides zināšanu un mācību (arī praktisku un lauka) nodrošināšanu ilgtspējīgas saimniekošanas, inovāciju un zaļās ekonomikas jomās, kā arī sabiedrības izglītošanu par lauksaimniecības tēmām, īpašu uzsvāru liekot uz skolēniem un studentiem.

Perspektīvā multifunkcionālais centrs ar mācību telpām un 16 hektāriem labiekārtotu teritoriju paredzēts kā iedvesmojošs, interaktīvs Latvijas lauku, mežu un akvakultūras izziņas, iedvesmas un profesionālās izaugsmes centrs, kurā LLKC

Foto: no "Lielozolu" arhīva

"Lielozolu" centra teritorija

īsteno daļu no savas misijas.

"Lielozoli" gaida apmeklētājus no Latvijas pilsētām un laukiem – ģimenes ar bērniem, vecāko grupu pirmsskolas iestāžu audzēkņus, sākumskolu, pamatskolu, vidusskolu, ģimnāziju, profesionālo mācību iestāžu klašu skolēnus, studentus, profesionālus lauksaimniekus, pārtikas ražotājus, pavārus un cilvēkus, kuri vēlas par tādiem kļūt.

Zināšanu praktiskai pieejamībai izveidoti Grauda ceļš, Zivju ceļš, Putnu ceļš un Meža taka. Pieejama daudzfunkcionālā divstāvu semināru māja, kurā ir lielā pasākumu zāle (66 m²), mazā semināru zāle (24 m²), kafijas paužu telpa, mācību virtuve u. c.

Piedāvājums interesentiem

Mežs. 8 ha "Lielozolu" meža īpašumu aizņem baltalkšņu mežaudzes. Īpašumā sastopami simtgadīgi ozoli, liepas, bērzi. Mežā izdalīti un apvienoti vairāki nogabali, viens no tiem ir slapjā vēra nogabals, kurā mistrojas melnalkšņi, baltalkšņi. Mežā izveidota interaktīva izziņas taka 200 m garumā. Paredzēti sekojoši demonstrējumi: meliorācijas sistēmu uzturēšana, meža atjaunošana un jaunaudžu kopšana, krājas kopšanas cirtes, jaunaudžu kop-

šanas lietderība, praktiska darbošanās, diskusijas, robežu uzturēšana, bioloģiskā daudzveidība, taka meža daudzveidības izziņošanai. Meža uzturēšanas mazās tehnikas demonstrējumi.

Zivis. "Lielozolu" dīķis atrodas īpašuma centrālajā daļā – pagalmā. Dekoratīvais dīķis paredzēts kā atpūtas vietas papildinājums, kā arī izziņas avots par Latvijas akvakultūru, tās attīstību, akvakultūrā izmantojamām zivju un vēžu sugām, kā arī savvaļas ūdens dzīvnieku, dīķa faunas un floras iepazīšanai. Saturs un izziņas taka "Zivju ceļš" vēl atrodas izstrādes procesā.

Lauki. 6 hektārus īpašumā aizņem lauki. Rietumu pļava iecerēta dažādu gadalaiku svētku un festivālu organizēšanai. Piemēram, pļavas svētki, pļaušanas sacensības, kokzāģēšanas sacensības, ražas svētki u.tml. Savukārt austrumu pļava paredzēta zālaugu iepazīšanai un dabisko pļavu, ganību biotopu iepazīšanai un pētīšanai. Teritorijā iecerēts izveidot dažādus bioloģisko augu izmēģinājumu lauciņus, kā arī bioloģisko dārzu, kur paredzēti arī bioloģiskās saimniekošanas metožu izmēģinājumi un demonstrējumi. **LL**

Publicēšanai sagatavoja **Dace Millere**,
LLKC Apgāda redaktore

Demonstrējumiem paredzētā virtuve

Meža takas apspriežu namiņš

UZŅĒMĒJDARBĪBA

“LAURIŅOS” PAVASARIS RIT PILNĀ SPARĀ

Vai atceraties ierakstu feisbukā pagājušā gada jūnijā, kas skanēja kā šūpuļdziesmas vārdi: “Tēvs aizgāja bišu kāpt, māte ogu palasīt”? To ilustrēja arī skaisti foto, kur jauna sieviete – Maija Lauriņa-Rimicāne – ievāc zemenes un jauns vīrietis – Rolands Rimicāns – noņem pirmo medu. Jā, šis laiks “Lauriņos” patiesi skan kā šūpuļdziesma, tikai ritms ir daudz, daudz ātrāks. Vai pamēģināsiet nodziedāt ...Aijā, žužu – *allegro* ritmā?

Agri rīti un vēlī vakari Bauskas novada Īslīces pagasta “Lauriņos” ir piepildīti ar darbīgu rosišanos ābeļdārzā un zemeņu tuneļos. Dienas vidus siltās stundas domātas bitēm, tad veicama saimju apskate un revīzijas darbi, kad jānovērtē saimes veselība, barības daudzums, un līdz ar stropa grīdu nomaiņu jāsavāc bišu ziemas birums. Revīzijas laikā jāsaprot, kas darāms, lai stiprinātu čaklās medus vācējās jaunajai sezonai. Galvenais ienesums Bauskas pusē ir tieši pavasara sezonā, tāpēc daudz darba jāpaveic ātri un vienlaikus. Ja bišu saimes nebūs pietiekami stipras, arī medus raža būs vāja. Ja saime attīstīsies strauji un biškopis laikus nebūs paplašinājis ligzdu vai sadalījis saimju spēku – enerģija aizies spietošanā, nevis medus ražošanā.

Laika menedžmentam un pareizam spēku sadalījumam ir liela nozīme zemnieku saimniecības ikdienā. Kā gan citādi tik īsā laikā tik daudz būtu sasniegts! Laikam “Lauriņu” bites, nektāru un ziedputekšņus vācot, katru zemenes ziedu, ogulāju un ābeli aplido ar tādu pat mīlestību, cītību un pietāti, kā to dara saimnieki! “Stipra ģimene un mīlestība pret savu zemi,” tā Maija Lauriņa-Rimicāne vienā vārdā raksturo savu saimniecību, kur darbos iesaistītas trīs paaudzes.

Foto: ģimenes arhīvs

Maija Lauriņa-Rimicāne – zemenes ir darbs un atpūta vienlaikus

– **Kā viss sākās? Kāpēc izvēlējies palikt laukos un vadīt saimniecību?**

Maija: – Bija palicis vēl pēdējais mācību gads LU Mākslas pedagoģijas bakalaura studiju programmā, kad pārnācām no Rīgas uz laukiem un sākām aktīvi darboties. Vecāki atbalstīja un nodeva saimniecības vadību manās rokās. Viņi līdz šim bija nodarbojušies ar lauka dārzu audzēšanu, bija iestādīti ābeļdārzi un mantojumā palikušas bišu saimes. 2015. gads bija sākums jaunam, ļoti aktīvam posmam mūsu dzīvē un saimniecības attīstībā. Viss notika vienlaikus – bakalaura darbs, otrā bērnīga gaidības, ābeļdārza izkopšana, jauna zemeņu stādījuma ierīkošana un dravas paplašināšana. Jau pirmajā gadā sapratu, ka ar esošajām zināšanām nepietiek un 2016. gadā uzsāku mācības Bulduru dārzkopības vidusskolā. Mācību laikā bija iespēja apgūt auglīkopības praksi Dobeles dārzkopības institūtā, kas sakrīta ar maniem plāniem saimniecības attīstības jomā. Tā

Rolands Rimicāns noņem medu

apguvu pamatzināšanas, ko uzreiz liku lietā – katra ābele tika novērtēta, pirms zāģis, šķēres, nazis un potvasks stājās pie darba. Daudzas vecās šķirnes ir aizstātas ar jaunām – koka skeletzarus pagāniski izzāģējot un pārpotējot. Ja kokam ir četri skeletzari, vienā gadā ar jauniem potzariem var aizstāt divus.

– **Kādi kritēriji nosaka šķirņu izvēli ābelēm un zemenēm?**

– To, kas garšo pašiem, to arī pavairoju un audzēju tirgum. Ģimene un kaimiņi ir galvenā kvalitātes sistēma, pēc kā vados, izvēloties pavairojamās šķirnes. Mūsu iecienītās zemenes ir ‘Rumba’, ‘Sonata’, ‘Malwina’. Pirmie, no Holandes pasūtītie frigo zemeņu stādi, kļuva par mātesaugiem zemeņu hektāram turpmākajos gados. Ja runājam par ābelēm, perspektīva varētu būt Dobeles selekcionētā ‘Gita’. Tā nav ieņēmīga pret kraupi, labi glabājas un lieliski garšo. No vecā ābeļdārza šķirnēm iecienīts ir ‘Rubīns’, ‘Auksis’.

“Lauriņu” bišu dārzs

Pavasaris upēņu stādījumos

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

– Vai saimniekojot konvencionāli, integrēti vai bioloģiski? Plānojat šajā jomā kaut ko mainīt?

– Esam integrētie audzētāji, VAAD pieredzīstērjos jau tad, kad mācījos Bulduros. Pēc tam, auklējot trešo bērniņu, apguvu arī 160 stundu bioloģiskās lauksaimniecības kursu. Man ļoti interesē šī tēma, bet, lai produktīvi strādātu ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm, ir vajadzīgas plašas zināšanas, kas vēl jāuzkrāj, tāpat kā pieredze.

– Ko ar esošajām zināšanām un ģimenes atbalstu jau esat paveikuši? Vai bijušas arī kļūdas?

– Kļūdas un pārbaudījumi ir vienmēr – gan maijvaboļu kāpuri, ērces un tripsis ir zemeņu stādījumā posta darbus darījuši. Gan paši esam pārcentušies zemeņu laistīšanā un jaunu lauku stādīšanā. Kad par projekta līdzekļiem ierīkojām laistīšanas sistēmu, sākumā par maz laistījām, tad pārīstījām un ogas bojājās. Tāpat arī stādījumus paplašinājām, neizvērtējot savu kapacitāti. Paldies, ka vecāki mūs visā atbalstīja, lai gan redzēja, ka uzņemamies un darām pāri saviem spēkiem. Viņu padomi, viedums un pacietība mums ļoti palīdzēja. Pirmajos gados, zemeņu ražas laikā, nakšņojām teltī lauka malā, lai visu varētu paspēt un bērni pamostoties mūs uzreiz atrod. Agri no rīta salasām ogas, tad uz darbu skolā un vakarā atkal zemeņu lauks. Man kā pedagogam atvaļinājums ir no jūnija vidus līdz augusta vidum, vīrs ir restorators, viņš no maija līdz oktobrim to nomaina uz pilnas slodzes darbu lauksaimniecībā. Kopš mums ir zemes, Jāņu naktīs nāk miegs, jo visu jūniju līgojam zemeņu laukā. Toties “baltā galdauta” svētkos 4. maijā mūsu zemes zied baltos ziedos – tas ir tik skaisti! Šīs zemes tiek stādītas iepriekšējā gada vasarā vai martā. Tās kā frigo stādi tiek saņemti no Holandes un agrās ražas ieguvei tiek stādīti tuneļos.

– Kas kopīgs zemkopībai ar pedagogiju un restaurāciju vēl bez tā, ka šajās jomās ir ilgstoši jāiegulda – darbs, laiks, resursi, un rezultāti nav ātri. Kas jūs saista pie šādiem ilgtermiņa darbiem? Vai, raugoties uz pasauli un savu vietu tajā, arī jums pašiem ir vajadzīgs tāds “tālais” redzējums?

– Zemnieka un skolotāja darbam kopīgs ir īstums. Gan skolā ar bērniem, gan dārzā ar augiem ir jābūt patiesam. Tāpat arī vīram ar restaurācijas darbiem. Ja mēs darītu darbu tikai darba pēc, tad

uz priekšu netiktu. Darbs ir jāmīl, lai gūtu gandarījumu un piepildījumu! Un labākā atpūta ir pārslēgšanās uz citu darbu. Izaicinājumu, protams, ir daudz. Katra mācību stunda skolā un katrs gads lauksaimniecībā ir kā eksperiments – abās jomās ir nemitīgi jāmācās, jāpilnveidojas un jāizmēģina jaunas metodes. Jā, šīs jomas prasa lielus ieguldījumus, bet pretī sniedz prieku un stabilitāti. Mums ir svarīgi dzīvēt just stabilitāti un dzīvot ar pārliecību, ka mums ir izvēles iespējas. Tomēr pārāk tālu nākotnē es neskatos. Saimniecības attīstību plānoju vien tuvākajiem gadiem, ko katrā ziņā centīšos apvienot ar darbu skolā. Zinu arī to, ka pārtiku ģimenei mēs audzēsīm paši, lai arī kāds būtu mūsu ienākumu līmenis. Visgardākie un vērtīgākie augļi un dārzeņi ir pašu dārzā audzētie. Starp citu, mums ir arī vistas un divas kazas.

– Kāds ir šis pavasaris “Lauriņos”? Kādi ir šī gada plāni? Vai saredzat kādas grūtības to īstenošanā un kur meklēsiet risinājumus?

– Šogad mums ir 0,6 ha zemes uz lauka un 0,16 ha tuneļos, 0,3 ha avenēs (vasaras un rudens), 0,6 ha upenes un 0,8 ha ābeles. No dārza iegūstam gan augļu un ogu, gan medus ražu. 30 bišu saimes gadā saražo 1 tonnu medus, vairāk te ievākt nav iespējams, tāpēc dravu nepaplašināsim. Sākumā ar medus burciņām un spainīšiem braucām uz tirgu. Tagad visu pārdodam tepat saimniecībā. Labu precī pircēji novērtē un iesaka citiem. Mūsu klienti ir mūsu vislabākā reklāma. Upeņu stādījumu un tuneļos zemeņu ražas agrākai ieguvei ar ES finansējumu mazo lauku saimniecību projektā ierīkojām 2018. gadā. Pagājušajā

gadā ieguvām pirmo upeņu ražu, to mēs ar mammu nolasījām divatā. Šogad jau palīgā nāks meita. Katra ražas sezona ir ar savām grūtībām, un daudzas no tām paredzēt mēs nevaram. Lielu atbalstu vienmēr saņemam no LLKC Bauskas biroja gan augkopības, gan ekonomikas jautājumos, bez tā mēs nebūtu tik tālu tikuši, un arī turpmāk uz LLKC paļaujamies. Mazā lauksaimnieka projekta izstrāde un konsultācijas projekta īstenošanas laikā deva mums lielu atspērienu.

Saimniecību attīstot, mēs guvām nozīmīgu pieredzi, uzticamus sadarbības partnerus un arī peļņu, ko ieguldījām tik ilgi plānotās mājas būvniecībā. Tā apvieno mūsu ģimenes trīs paaudzes zem viena jumta. Mums visiem ir vienots redzējums par saimniecības attīstību, un katram sava loma un savs darāmais, lai to piepildītu.

– 1. jūnijā tiks atvērta jauna “Mazo lauksaimnieku” projektu pieteikumu kārta. Ko ieteiktu tiem, kas vēlas attīstīt savas saimniecības? Ar ko būtu jāsak un ar ko jāreķinās, lai projektā plānotais būtu izpildāms, izvirzītie mērķi un to izpildes rādītāji būtu sasniedzami bez lielām grūtībām?

– Galvenais ir darīt to, kas interesē un aizrauj – darīt darbu, kur stundas paskrien nemanot. Man zemes ir darbs un atpūta vienlaikus. Daudzus sākumā nesaprotamos jautājumus konsultants izskaidro, un tad jau atliek tikai darīt, un viss izdosies.

– Kāds ir kopējais “Lauriņu” ražoto preču sortiments? Vai ražojat tikai primāro produkciju? Kādas ir uzglabāšanas iespējas un saimniecības attīstības plāni turpmāk?

– Mums ir labs pagrabs, to uzbūvēja mans tētis apmēram pirms 30 gadiem. Ierīkojām tajā vēl papildu dzesēšanas sistēmu, lai vasarā ogas atdzesētu, bet rudēnī to piepildām ar āboliem. Esam augļu dārza saimniecība, kur arī bitēm ir sava vieta. Mūsu tirgus sortimentu veido svaižas ogas, medus un āboli. Ogas realizējam uzreiz, ābolus līdz Ziemassvētkiem, medus vēl drusku atliek līdz pavasarim. Pagaidām visvairāk strādājam ar zemenēm, tās dod arī vislielāko atdevi. **LL**

Dace GRIĶE,
LLKC Bauskas
biroja vadītāja
e-pasts: dace.grike@llkc.lv
tāl. 29180377

DĀRZKOPIĒBA

NEZĀĻU IEROBEŽOŠANA LABAI DĀRŽEŅU RAŽAI

Klāt maijs, jaunā dārzeņu audzēšanas sezona ir uzņēmusi pilnu gaitu. Šogad nedaudz citādos apstākļos, taču, neskatoties uz to, joprojām tikpat aktuāla.

Nezāles ir neatņemama dārzeņu audzēšanas sastāvdaļa, un lielā mērā bioloģisko dārzeņu audzēšanas veiksmē būs atkarīga no tā, cik labi būs izdevies ierobežot tik dažādās nezāles. Jāņem vērā, ka bioloģiskajā dārzeņu audzēšanā nezāles ir viens no galvenajiem ražu limitējošiem faktoriem. Šis ir pieredzes un novērojumu apskats, kā vajadzētu izvērst nezāļu ierobežošanas stratēģiju un kad kādus tehniskos līdzekļus izmantot, lai šis nepārvērstos par lielāko sezonas murgu.

Par visu pēc kārtas!

Savlaicīgums

Kas slēpjas zem šī jēdziena? Ir jāpazīst īsmūža viendīgļlapju nezāles, piemēram, gaiļšāre, zaļā šāre; divdīgļlapju nezāles – baltā balanda, tūruma zvēre, virza un citas, to attīstības bioloģija. Kā jebkurai augam, galvenais tām ir izveidot zaļo masu, uzziedēt un saražot sēklas. Nezāļu attīstība sākas ļoti ātri, parasti 5–7 dienu laikā pēc pēdējās augsnes apstrādes jau jāsāk rīkoties. Šajā laikā nezāļu sēklas ir paspējušas sadīgt, izveidojušas dīglsaknes un virs augsnes parādījušas dīgļlapiņas. Kā to konstatēt uz lauka? Pietiek ar pirkstu parūšināt augsni 1–2 cm dziļumā, kur ieraudzīsim daudz baltu, kā diedziņi, dīgļsaknišu. To tur būs ļoti daudz, jo augsnē “sēklu banka” ir pārpildīta ar nezāļu sēklām. Otrs, kā ieraudzīt dīgļlapiņas. Tās nekad nevarēs redzēt saulainā dienā, dienas vidū lauks šķitīs pilnīgi tīrs no nezālēm. Aizejot uz tūrumu vakarā pirms saules rieta vai no rīta, saulei lecot, mēs ieraudzīsim, ka lauks tā dīvaini vizuļo. Iemesls ir neatvērušās nezāļu dīgļlapiņas, kuru apakšpuse ir sudrabota. Saules stariem krītot uz to apakšpusi, tās vizuļo. Tā ir vienīgā iespēja, jo, skatoties no augšas, neizdosies neko ieraudzīt. Esam ieguvuši pārliecinošus argumentus, kas saka, ka nezāļu ierobežošana ir jāsāk. Tā kā nezāles ir nopietnāki konkurenti dāržeņiem par ūdeni un barības vielām, nogaidīt nedrīkst. Jo tīrāks būs lauks sēklu sadīgšanas brīdī, jo labāk.

Rindu iezīmēšana

Kā rīkoties, lai tajā brīdī varētu dārzeņu lauku sākt rušināt? Ir vismaz trīs veidi,

Foto: Māris Narvīns

Salātu sēja burkānu rindā ļauj ātrāk sākt nezāļu apkaršanu

kā to nodrošināt. Sējas laikā pie sēklām, kuras tiek sētas, nedaudz piejauc citas ātri dīgstošas sēklas. Burkāniem, piemēram, salātus. Svarīgi, lai sēklu forma sakristu vai būtu līdzīga. Sīpolu sēklai var mēģināt piejaukt redīsu sēklas. Tā ātri dīgstošās sēklas iezīmēs sēklu rindas un varēs uzsākt rušināšanu. Otrs variants ir veidot tehnoloģisko sliedi, pa kuru braucot, var nodrošināt precīzu rindstarpu rušināšanu. Šajā gadījumā ir svarīgi, lai visu kopšanas agregātu darba platums sakristu. Pretējā gadījumā daļa dārzeņu rindu var tikt iznīcinātas. Trešais variants ir vismodernākais, bet vienlaikus arī naudas ziņā ietilpīgākais, kad uz traktora ir uzstādīta GPRS aparatūra, kas ļauj ikreiz nobraukt precīzi pa vienām un tām pašām pēdām.

Kādus tehniskos līdzekļus izmantot?

Vispirms par rokas darbarīkiem. Ja runā par kapļiem, tad šajā nezāļu ierobežošanas stadijā nedrīkst izmantot kapļus ar platu asmeni, ar kuru veic riņķveida kaplēšanas kustības. Jebkura augsnes virskārtas apvēršana ir saistīta ar jaunu nezāļu sēklu sadīgšanu. Lai to novērstu, arsenālā ir jābūt kapļiem ar plānu un šauru asu asmeni, ar kuru nezāļu dīgļsaknītes tiks nogrieztas. Kaplim ir jābūt garā kātā, asmeni iedziļina augsnē 1–2 cm dziļi un no tālākās pozīcijas no sevis velk uz sevi, tā nogriežot mazās nezāles. Ļoti labi šajā stadijā ir izmantot Fokina plakangriezēja kapļus, tikai jānodrošina ergonomiski kāti, bet asmeņi ir ļoti labi. Var tikt izmantoti ar cilvēka spēku darbi-

nāmi rindstarpu rušinātāji. Daudziem tie ir saglabājušies no padomju laikiem, kā arī ir šo laiku *Terratek* sistēmas rušinātāji ar vienu vai diviem atbalsta riteņiem. Līdz dārzeņu sadīgšanai no nažu komplekta izmanto “bezdelīgas” tipa nažus. Nosaukums tāds, jo asmens atgādina bezdelīgas spārnu. Asmeņiem noteikti ir jābūt uzasinātiem. Ja augsnē ir akmeņi vai tā ir smilšaina, tad var nākties asināt tos pat vairākas reizes dienā. Tas pats attiecas uz traktorvilkmes rušinātājiem.

Cik tuvu dārzeņu rindai drīkst rušināt?

Varētu teikt, ka, jo tuvāk dārzeņu rindai, jo labāk, bet tuvāk kā par 2 cm gan nevajadzētu. Ja izmanto roku darbu, sanāks nedaudz vairāk, jo, lai iekļautos šajos 2 cm, roku kustībai ir jābūt ļoti vienmērīgai un trenētai.

Darba efektivitāte

Ja darbs tiek uzsākts 5–7 dienu laikā pēc sējas, rezultāts ir ļoti labs. Nezāļu iznīcināšanas efektivitāte var sasniegt pat 99%. Taču kādas nezāles vienmēr spēs izdzīvot. Tas viss ir ar piebildi, ja lauks nav piesārņots ar daudzgadīgajām nezālēm, jo tās nav iespējams sekmiņi apkarot veģetācijas periodā.

Ko darīt ar platību ap augu rindu?

Mazā augsnes sleja, kas paliek neapstrādāta, ir no 4 līdz 8 cm atkarībā no darba veicēja izveicības un ļoti neregulētas traktortehnikas.

► 9. lpp.

8. lpp.

Šajā joslā, protams, nezāles tāpat dīgst. Kā tad pasargāt trauslos dārzeņu dīgstus un nelasīt ar pirkstiem katru mazo nezāli. Viens no variantiem ir izmantot nezāļu nodedzināšanu. Kā pareizi noteikt to brīdi, kad tas būtu jādara. Uzreiz jāsaprot, ka metode ir pielietojama tikai vienu reizi pirms dārzeņu sadīgšanas. Vairākkārtīgas apstrādes negatīvi ietekmē augsnes dzīvotni. Vislabākais brīdis nezāļu nodedzināšanai ir īsi pirms dārzeņu (piemēram, burkānu) sadīgšanas. Tomēr, skatoties un atraušot sējuma rindu, būs grūti pateikt, pēc cik ilga laika tad to vajadzētu darīt. Metode, ko savulaik apguvu, nāk no Dānijas dārzenkopjiem. Vajag atrast rindas fragmentu, kas atbilst tipiskai lauka situācijai, tādēļ nevajadzētu to izvēlēties rindas galos vai lauka malā. Kad vieta ir izvēlēta, uz rindas uzliek mazu stikla plāksnīti, vismaz 30–50 cm garumā. Zem stikla augsne iesils ātrāk un vairāk nekā viss atklātais lauks, un tur sadīgšana noritēs ātrāk. Līdzko zem stikla burkāni ir sadīguši, ir laiks nezāļu dedzināšanas pasākumam. Atgādinu, ka stikls uz rindas fragmenta ir jāuzliek tajā pašā dienā, kad lauks tiek apsēts. Degli var izmantot to pašu, kas paredzēts nezāļu iznīcināšanai starp bruģakmeņiem vai plāksnēm. Darbu veic, ievērojot visus drošības pasākumus.

Piemēroti laika apstākļi

Neapšaubāmi, rezultātu var ietekmēt meteoroloģiskie apstākļi. Ideāli, ja sakrīt sekojoši faktori: ir dilstošs mēness, spīd saule, ir neliels vējš un daļēji mākoņains

Terratek sistēmas rušinātājs ar cilvēka spēka palīdzību nodrošina efektīvu nezāļu apkarošanu dārzeņu rindstarpās

laiks. Tādos apstākļos, nogriežot nezāļu mazās, baltās saknītes, tās momentā zaudē daudz ūdens un pilnībā izžūst. Vai darbu var ietekmēt salnas, noteikti nē, jo nezālēm jau būs papildu stress, kas šajā gadījumā ir pat vēlami. Pielaujami apstākļi ir tad, ja ir apmākusies diena un pūš vējš, kas palīdzēs izžāvēt nezāles. Kādos laika apstākļos nevajadzētu šo darbu veikt:

- Ja augsne ir smilts vai ļoti viegla mālsmilts un pūš spēcīgs vējš. Tad jebkura augsnes izkustināšana var būt par iemeslu vēja erozijai. Ja nezālēm ir atvērušās dīgļlapas, tad darbu var darīt spēcīgākā vējā, jo sakņu sistēma tām jau ir tik spēcīga, ka spēš noturēt augsnes virskārtu un to neaizpūtīs pa gaisu.
- Ja laika prognoze tajā pašā dienā vai naktī ar augstu varbūtību sola nokrišņus. Tas palielina iespēju, ka kādas nezāles vairāk spēš izdzīvot.
- Pēc lietus nolīšanas ir jāskatās, kādā stāvoklī ir augsnes virskārta, jo augsne nedrīkst līpt pie nažiem vai stumt augsnes virskārtu, tā apberot augu rindas. Sevišķi raksturīgi tāda situācija veidosies, ja laukā būs daudz vārpatas. Ja augsne par slapju, nāksies nogaidīt.

Pēc kāda laika perioda ir jāatkārto nākamā rušināšana?

Tas ir atkarīgs no daudziem faktoriem. Ja viss ir izdarīts optimālajā laikā 5–7 dienas pēc sējas, atbilstošos laika apstākļos, naži ir bijuši asi, dilstoša mēneša laikā, nezāles rindā ir atbilstošajā laikā nodedzinātas un daudzgadīgo nezāļu tikpat kā nav, – var paiet vairākas nedēļas, līdz atkal veidosies apstākļi, kad nepieciešama atkārtota rušināšana. Tā kā tāda situācija būs vērojama salīdzinoši retos gadījumos, tad jebkuras atkāpes no tādas situācijas saīsinās laika periodu, kad nepieciešama atkārtota nezāļu apkarošana.

Parasti nepietiekami tiek novērtēti iespējamie riski un nezāļu apkarošana tiek uzsākta vēlāk, kas rada tādu kā sniega bumbas efektu, jo teicamu rezultātu vairs nav iespējams sasniegt. Tad, kad lauks kļūst “zaļš”, skatoties jau ar neapbruņotu aci, sekmes būs daudz sliktākas. Vārdu sakot, sāksies cīņa ar vējdzimavām, kurā rezultāts vairs nebūs jūsu labā. **LL**

Māris NARVILS,
LLKC speciālists
dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālr. 29609943

Vienīgais SPECIALIZĒTAIS LOPKOPĪBAS ŽURNĀLS LATVIJĀ!

- Aktualitātes piena un gaļas lopkopībā, kā arī zirgkopībā.
- Intervijas ar nozares līderiem.
- Saimnieku pieredzes stāsti no visiem Latvijas novadiem.
- Praktiski profesionālu padomi piena un gaļas lopu audzētājiem.
- Informācija par nozarei saistošām likumdošanas izmaiņām.
- Jaunumi no Latvijas un pasaulē tirgiem.

Izdevējs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Žurnālu “Latvijas Lopkopis” iespējams abonēt VAS “Latvijas Pasts” pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski “Latvijas Pasts” mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.pasts.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2021_gads/

Abonēšanas cena
6 mēnešiem – 19,50 eiro,
3 mēnešiem – 9,90 eiro.

MĀJRAŽOŠANA

ĢIMENES UZŅĒMUMS – PREIĻU PLUDMALES KAFEJNĪCA “PAMPŪKAS”

Preiļu parka teritorijā, tieši pludmalē, atrodas brīnišķīga kafejnīca ar terasi. “Pampūkas” ir mājražotāji – ģimenes uzņēmums, kurā darbojas visa ģimene, bet trakāko ideju ģenerāšanu uzņēmusies Inese Martinkus. Kopumā “Pampūkas” darbojas jau 11 gadus, bet pludmales terasīte veiksmīgi aizvadījusi sešas sezonas.

Sezonas laikā tiek nodarbināti četri darbinieki, pagājušo gadu pirmo reizi oficiāli strādāja arī vecākais dēls Markuss. Bērni vienmēr palīdz – slauka grīdu, apļauj puķes un veic citus ikdienā svarīgus darbus. Liels atbalsts un nozīmīgas darba rokas ir Ineses vīrs Valdas – lietuvietis, ar kuru Inese iepazinusies, strādājot Īrijā.

Jāizdomā, kā mājās nopelnīt ģimenei

Viss sākās pirms 15 gadiem, kad, strādājot ārzemēs, Inese ar vīru saprata, ka pietiek braukt uz Īriju vai Angliju piestrādāt, ir jāizdomā, kas varētu būt tas, ar ko nodarbojoties mājās – Preiļos – un nopelnīt iztiku ģimenei. Viņi kā reemigranti atgriezās Latvijā un vēlējas palikt šeit, Preiļos. Gatavas darba vietas nebija, tāpēc bija jādomā, kā turpmāk nopelnīt sev iztiku. Saprata, ka tas varētu būt kaut kas ēdams, un nonāca līdz tam, ka tās varētu būt lielās pankūkas.

Kamēr šo ideju ar vīru apsprieda, vecākajam dēlam Markusam bija pieci gadi, un viņš neizpratnē jautāja: “Mammu, tēti, kāpēc jūs visu laiku runājat par *pampūkām*, ja ir jāceļ māja, jābrauc ceļojumos, nevis par *pampūkām* jārunā”. Un tā pielīpa šis vārds “pampūkas”.

Pienāca brīdis, kad vajadzēja izraudzīties nosaukumu savām pankūkām, un Inese ar vīru domāja, ka tās varētu būt mājas pankūkas vai grāfa Borha pankūkās, bet neviens nosaukums nešķita pietiekami interesants un piemērots. Inese ierosināja, ka jāliek “Pampūkas”, abi kopā par to nosmējušies, bet jau pēc divām nedēļām tā arī nodēvēja savas pankūkas par “pampūkām”. “Tā nu vecākais dēls Markuss ir krusttēvs mūsu pankūkām,” saka Inese.

Jāstrādā ar vietējām garšām

Ģimene kopīgi izlēma, ka jāstrādā ar vietējām garšām. Tā kā Preiļi ir slaveni

Inese un Valdas Martinkus

ar savu “Čedara” sieru, tad domāja, ka jāizmanto tas ekskluzīvais, kas pašiem ir uz vietas. Tā radās pirmā un populārākā pankūka, kas joprojām ir pircēju iecienītākā. Tā ir pankūka ar divu veidu “Čedara” sieriem – sešus mēnešus nogatavinātais un kausētais siers, kam klāt ir arī grauzdētas linsēklas, jo Preiļos agrāk bija līnu pārstrādes fabrika.

Tā pirms 11 gadiem viņi sāka braukt ar busiņu un pankūkām uz tirdziņiem un pilsētu svētkiem. Ik pa laikam paplašināja sortimentu un piedāvāja dažādu pildījumu pankūkas. Inese stāsta: “Braukājot pa tirdziņiem, pienāca brīdis, kad salūza busiņš, bet, kā jau dzīvē, katram mākonītim ir sava zelta maliņa. Tad sapratām, ka izbraukuma tirdzniecības vairs kādu laiku mums nebūs, kamēr busiņu saremontēs”.

Pastaigājoties pa Preiļiem un vedot bērnu uz bērnu dārzu garām parka teritorijai, arī radās ideja par tirgošanu Preiļu pludmalē, lai gan sākotnēji bija doma tikai par telti, kur tirgoties, bet tad ideja pārtapa līdz terasei. Preiļu parkā

tobrīd bija tikko uzbūvēta BMX trase un sakopta aktīvā zona, lai arī teritorija vēl nebija īsti apdzīvota, šķita, ka šī vieta ir lieliski piemērota. Tā nu domāts – darīts! Iesnieti visi nepieciešamie dokumenti un saņemtas atļaujas terasei, un tieši tajā brīdī arī busiņš tika salabots, protams, sajūtas tādas, ka ne šur, ne tur. Inese priecīgi saka, ka rezultātā pirms sešiem gadiem tādējādi tapa “Pampūku” terasīte.

Sezona sākas maijā

Pludmales terases sezona katru gadu sākas Mātes dienā (šogad tā iekrita 8. maijā) un tikpat zīmīgi tiek noslēgta Tēva dienā. Tam par godu ir arī īpašās pankūkas. Mātes dienā vienmēr ir iespēja nogaršot “Skaistās mammas pampūku” – tā ir deserta pankūka ar maskarpones krēmu, svaigām ogām un šokolādes/riekstu krēmu. Tēva dienas īpašā pankūka ir “Stiprā tēta pampūka” – sāļā pankūka ar divu veidu “Čedara” sieru, kūpinātu šķiņķi, grauzdētām linsēklām un krējumu. ▶ 11. lpp.

◀ 10. lpp.

“Pampūku” terasē sezonas laikā iespējams baudīt pašu gatavotās gardās pankūkas, 100% dabīgu un pašu gatavotu mājas saldējumu, uz vietas gatavotas svaigās limonādes – citronu, piparmētru, smiltsērķšķu un citas. Tiek gatavoti saldējuma kokteiļi, smūtiņi un divu veidu salāti – “Stilīgā Cēraza salāti” un “Grieķis kārbīņā”. “Stilīgā cērza” salāti īpaši ar to, ka ir ar apēdamu trauku, tos var ērti paņemt līdzi un baudīt jebkurā vietā Preiļu parka plašajā teritorijā. Inese ar lepnumu stāsta: “Īpašs mums ir jaunākā dēla Oskara izgudrojums – “Oskara gardās vafeles”, tās ir pieejamas otru gadu. Īstas sviesta vafeles, kas atgādina beļģu, bet ir mūsu pašu klasiskās vafeles.”

Piedalās programmā “Laukiem būt!”

Sadarbībā ar LLKC Preiļu konsultāciju biroju Inese 2018. gadā piedalījās programmā: Atbalsts lauku jauniešiem uzņēmējdarbības veicināšanai”, kur veiksmīgi pabeigusi “Laukiem būt!” mācības par uzņēmējdarbību. Par šo iespēju Inese uzzināja no draugiem un bija ļoti priecīga par to, ka jauniešiem tiek dots tik daudz vērtīgas informācijas, un tas viss ir bez maksas. No “Laukiem būt!” ļoti patīcis pieredzes apmaiņas brauciens, jo neoficiālajā vidē rodas ļoti daudz lielisku ideju, un tas ir liels pluss.

Savukārt pagājušā gada “Laukiem būt!” jaunieši – topošie uzņēmēji – informatīvās dienas un pieredzes apmaiņas brauciena ietvaros uzklaustīja Ineses iedvesmas stāstu, viņas pieredzi uzņēmējdarbības uzsākšanā un veiksmīgā attīstībā. Dalībnieki, viesojoties pludmales kafejnīcā “Pampūkas”, guva priekšstatu par kafejnīcas darbību un baudīja saimnieces viesmīlību, sagata-

votās uzkodas, gardo burkānkūku un karsto tēju, kas dalībniekus sasildīja vēsajā oktobra dienā.

Katras sezonas sākumā ir intriga

Katras sezonas sākumā ir intriga – kas tad šoreiz būs jauns “Pampūkās”? Nu, tad Inese var pačukstēt jums šos jaunumus... Māmiņu dienā bija nobaudāma īsta mājas torte pēc Inese vecvecmāmiņās receptes, kuru cept prātā visas viņas paaudzes sievietes. Visu sezonu būs pieejamas svaigi spiestās sulas, jo beidzot tika sagaidīta sulu spiede “Omega” no ASV, kura īpaša ar savu saudzīgo, lēno spiešanu, saglabājot maksimāli daudz vitamīnu. Būs jaunas saldējuma garšas – liepziedu/medus, kaņepju/karamelu, Latvijas mango jeb ķirbju/cidoniju un burkānu (skaistākam pludmales iedegumam). Būs atvēsinoši ogu sorberti, kuru sastāvā parastā želatīna vietā tiks izmantots agars, līdz ar to tos varēs baudīt arī vegāni. Papildus jau iecienītajām būs pieejamas bezglutēna *pampūkas*, izmantojot rīsu un kukurūzas miltus. Arī paštepta, bezrauga maizīte brīvdienās lutinās apmeklētājus.

Inese ir pārliecināta, ka veiksmīga uzņēmuma pamatā ir komanda. Viņa lepojas ar to, jo laiks ir pārbaudījis un nēapgāzami pierādījis, ka tikai kopā var ko izdarīt. “Un nav nozīmes ne vecumam, ne akadēmiskajai izglītībai, ja acis deg un sirds ir plaša, tad tas ir mūsējais. Darbs “Pampūkās” ir gan interesants, gan grūts un neviena diena nelīdzinās citai, tas ir kā audzinot mazu bērnu, kad vecāki pēc negulētas nakts no rīta pamostas un smaidot saka – labrīt!” teic Inese un piebilst: “Ja gribi ko uzsākt – tev ir jāšaredz savs uzņēmums pēc gadiem pieciem, un tas jāšajūt. Vai tas ir tas, ko tu vēlies redzēt,

un tas, ko gribi darīt, vai tas ir izdevīgi šajā brīdī, protams, ideālā variantā tam ir jāšakrīt. Tieši tāpēc arī Inese izdodas, jo pašai patīk tas, ko viņa dara, un konkrētā brīdī tas ir arī izdevīgi. Ar pilnu pārliecību Inese saka, ka dzīvē ir tā, ka tu vari otram dot tikai to, kas tev ir pašam – ja tev tā blodīna ir tukša, tad tu otram neko nevari iedot, bet ja tev tajā blodīnā kaut kas ir, tad tu arī vari citus pacienāt.

Inese: “Viens likums, ko vienmēr ievērojam – nekad nestrādāt svētku dienās – Līgo svētkos, 15. augustā u. c. Tas ir laiks, ko pavadīt kopā ar savu ģimeni vai tikt galā ar saviem darbiem. Ikviens ir pelnījis atpūtu – gan mēs paši, gan mūsu darbinieki. Citi dažkārt neizprātne jautā, kāpēc tā, jo svētkos būtu ļoti daudz klientu un varētu vairāk nopelnīt. Mūsu uzskats ir tāds – visu pasaules naudu nekad nenopelnīsi. Šajos brīžos ir vērtīgi apstāties un padomāt, kāpēc esam apstājušies vai esam apstādināti, un ko labu mēs varam no tā gūt, ko jaunu sev varam atklāt un nestresot tik daudz.”

“Pampūku” enerģiskā saimniece Inese par savām idejām un to realizāciju vienmēr stāsta ar prieku un smaidu uz lūpām. Inese saka, ka viņu darbība lielākoties ir balstīta nevis uz dzelzainiem aprēķiniem vai finanšu tabulām, bet uz intuīciju un vizualizāciju. Viņiem ir savs redzējums – kā tas izskatīsies pēc pāris gadiem. Svarīgākais visā ir atmosfēra, un lai klients vienmēr labi justos. Jābūt atvērtiem, dzīvespriecīgiem, un arī klienti būs tādi paši! **LL**

Iveta SONDORE,
LLKC Preiļu biroja
uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: iveta.sondore@llkc.lv
tālr. 26444373

Top izslavētās pampūkas

Plašs ir silto un atvēsinošo dzērienu klāsts

MEŽSAIMNIECĪBA

BŪS VĒROJAMA PLAŠA EĢĻU AUDŽU KALŠANA

Iestājoties siltākiem laikapstākļiem, mostas dzīvā daba, tostarp arī meža kaitēkļi. 2021. gada rudens bija silts un sauss, un tas ir veicinājis aktīvu eģļu astoņzobu mizgrauža savairošanos. Tas varētu nozīmēt, ka 2022. gadā būs vērojama plaša eģļu audžu kalšana.

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava" veic pētījumus par meža veselību parauglaukumos, kuri izvietoti visā Latvijas teritorijā. No 1990. gada apkopotie rezultāti liecina, ka pēdējā laikā paralēli ir savairojušies dažādi meža kaitēkļi, kas ik pa laikam nodara kaitējumu mežam.

Visbīstamākais – eģļu astoņzobu mizgrauzis

Foto: MKPC arhivs

Eģļu astoņzobu mizgrauzis (*Ips typographus*) jau vairākus gadus Latvijā un arī Eiropā ir kaitēklis numur viens un ir nodarījis ievērojamus postījumus eģļu audzēm. To klātbūtni var pamanīt pēc grauzuma "miltiem" uz koku stumbra. Siltais un sausais rudens sekmēja to, ka vēl novembrī, kad mizgraužiem bija jānodzīvo ziemot, tie bija manāmi zem koku mizas, tos bojājot. Visvairāk mizgrauža bojājumu – nokaltušas eģles – konstatēti Vidzemē, Gaujas Nacionālajā parkā, kā arī Sēlijā.

Kaitēklis var invadēt ne tikai novājinātas eģles un nemizotus kokmateriālus, bet labvēlīgos apstākļos arī apdraudēt veselus kokus, radot tiem neatgriezeniskus bojājumus. Kaitēkļa savairošanās intensitāti nav iespējams prognozēt, jo tā ir atkarīga no laikapstākļiem, tādēļ nepieciešams ievērot drošības pasākumus.

Saimniekojot mežā, jāņem vērā, ka mizgraužiem tagad atfistās divas paaudzes. Lai cīnītos ar šo kaitēkli, Dr. biol. Agnis Šmits, LVMI "Silava" vadošais pētnieks, iesaka lielajiem meža īpašniekiem izlikt feromona slazdus, savukārt pārējiem meža īpašniekiem – līdz

1. aprīlim no meža izvākt svaigi vēja laužtos un izgāztos zaļos skuju kokus, kas darbojas kā kaitēkļu pievilinātāji. Ja tas nav izdarīts, tad kaitēkļi maijā jau būs ieperinājušies zem izgāzto zaļo eģles koku mizas. Lai neradītu draudus blakus esošajiem zaļajiem kokiem, tos vēl var izvākt no meža, nomizot un mizu sadzināt vai nolikt, lai izkalst. Ja mežā ir tikai pāris šādu koku, tos var atstāt mežā un mizu ieskrāpēt, lai tā izkalst.

Laika periodā no 1. aprīļa līdz 1. septembrim ieteicams necirst eģļu mežaudzes, kas vecākas par 50 gadiem (ne vēja gāztās eģles, ne arī projektētās cirsmas), izņemot gadījumus, kad eģļu mežaudzes ir kompaktas un izolētas, un atrodas ne tuvāk par 100 metriem no citām pieaugušām eģļu mežaudzēm. Šādas mežaudzes var nocirst kailcirtē, nocērtot vienā paņēmienā visu mežaudzi saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā".

Tāpat nav ieteicama skuju koku ciršana, kas atrodas tuvāk par 100 metriem no pieaugušām eģļu mežaudzēm.

Turpmākā mizgraužu masveida savairošanās un nodarītais kaitējums būs atkarīgs no laika apstākļiem.

Citi kaitēkļi

Priežu audžu tiklapse (*Acantholyda posticalis*) ir skuju grauzējs, masveida savairošanās rezultātā koki iet bojā. Novērota ilgstoša kaitēkļa savairošanās, it īpaši Daugavpilī, kur priežu audzes gājušas bojā 140 ha platībā. Ir gadījumi, kad koki arī atkopjas.

Eģļu mūķene (*Lymantria monacha*) pēdējos gados savairojusies tieši priežu audzēs, taču bojā arī eģļu audzes. Kāpurī nograuz priežu skuju. Populācija strauji pieaug un konstatēta jau visā Lat-

vijā. Lai aizsargātu kokus no šī kaitēkļa, Agnis Šmits privātajiem meža īpašniekiem iesaka pavasarī likt līmes jostas. Tas ir efektīvs līdzeklis, jo kāpuru olas tiek dētas pie pamatnes, un līmes jostas kavē kaitēkļa nokļūšanu koku galotnēs.

Priežu galotņu sešzobu mizgrauzis (*Ips accuminatus*) joprojām ir aktuāls, savairošanās konstatēta Stiklu purvā pēc deguma 2019. gadā, Daugavpilī priežu audžu tiklapsesenes postītās audzēs, Tērvetē un citur. Pagājušajā gadā nebija konstatēta otrā paaudze. Vienīgais veids, kā cīnīties, ir nocirst invadētos kokus vasarā un izvākt galotnes.

Zeltvēdera mūķene (*Euproctis Chrysorrhoea*) pagājušajā vasarā bija savairojusies lielākoties Zemgalē kokos lauka vidū. Kaitēklis ne tikai apgrauž daudz lapu koku lapas, bet arī apdraud cilvēku veselību. Kokiem pilnīgi nograuztas lapas, karājas tiklojuma maiši. Kāpuram ir toksiski matiņi, kas cilvēkiem izraisa alerģisku reakciju. Pagaidām pie mums aizsardzības jautājums nav atrisināts.

Raksta sagatavošanā izmantota Dr. biol. Agņa Šmita prezentācija "Meža veselība 2021. gadā un pēdējo gadu aktualitātes" un ZM izstrādātais "Rīcības plāns eģļu mežaudžu aizsardzībai pret eģļu astoņzobu mizgrauzi 2022. gadā"

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC projektu vadītāja
e-pasts: sarmite.grundsteine
@mkpc.llkc.lv
tālr. 63050477

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

BRISELES GAITEŅOS

VAIRĀK PIEEJU APMĀCĪBĀM

No 2014. līdz 2020. gadam salīdzinājumā ar 2007.–2013. gadu pieaudzis to lauksaimnieku skaits, kuri saņēma konsultācijas un kuriem bija pieejama apmācība, liecina maija sākumā publicētais novērtējums par ES Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) ietekmi uz zināšanu apmaiņu un konsultāciju pasākumiem.

Kopējā lauksaimniecības politika ES dalībvalstīs deva iespēju ieviest vairākus instrumentus un pasākumus, lai atbalstītu zināšanu apmaiņu, konsultācijas un apmācības par jauninājumiem un tehnoloģijām, savstarpējo atbilstību un vides ilgtspējību. Tas ietver, piemēram, Lauku saimniecību konsultāciju sistēmu, Lauksaimniecības zināšanu un informācijas sistēmu (AKIS) un lauksaimniecības Eiropas inovācijas partnerību (EIP-AGRI). Eiropas Komisija (EK) uzskata, ka, neskatoties uz apmācīto lauksaimnieku skaita pieaugumu, mērķi tomēr vēl nav

pilnībā sasniegti. Jaunajā KLP ir plānots ES un valstu līmenī labāk koncentrēt centienus uz zināšanu apmaiņu un jauninājumiem gudrai un ilgtspējīgai lauksaimniecībai ar īpašu galveno mērķi “Zināšanu un inovācijas veicināšana”.

EK ziņojumā minēts, ka pamatapmācības līmenis lauksaimniekiem palielinājās no 12% 2010. gadā līdz 23% 2016. gadā. To lauksaimnieku skaits, kuri saņem konsultācijas, palielinājās no 178 500 periodā no 2007.–2013. gadam līdz 643 741 periodā no 2014.–2020. gadam. Līdz 2021. gada beigām Eiropas Inovācijas partnerībā lauksaimniecības produktivitātei un ilgtspējīgai (EIP-AGRI) bija vairāk nekā 2200 darbības grupu. Nākamā perioda KLP plānos ir paredzēts, ka grupu skaits varētu trīskāršoties.

Neskatoties uz šiem iepriecinošajiem skaitļiem, politika līdz šim ir sasniegusi tikai aptuveni 10% no ES lauku saimniecību kopskaita, tādējādi parādot jaunās KLP progresa rezervi. Novērtējumā

norādīts, ka KLP pasākumu īstenošana zināšanu apmaiņai, konsultāciju pasākumiem un inovācijām cieta no kavēšanās un zemiem izdevumiem administratīvā sloga dēļ. Tas tiks ievērojami samazināts jaunajā KLP. Vidējais izpildes līmenis visiem pasākumiem kopā 2020. gada beigās bija 27%. Ir arī jāuzlabo saimniecību konsultāciju saskaņotība un iekļautība kopumā, kā arī ar to saistītie lauku attīstības pasākumi, jo tos pārvalda dažādas iestādes, kuru jurisdikcijas pilnvaras un mērķi dažkārt atšķiras.

Secināts, ka KLP politika zināšanu apmaiņas un konsultāciju pasākumu jomā joprojām ir svarīga, jo tā sniedz skaidru ES pievienoto vērtību un tai ir nozīmīga loma, palīdzot lauksaimniekiem pāriet uz zaļu un ilgtspējīgu lauksaimniecības nozari. Zināšanas un inovācijas būs KLP stratēģisko plānu prioritāte, lai labāk atbalstītu pāreju uz ilgtspējīgākām lauksaimniecības sistēmām.

Plašāk: <https://saite.lv/thB>

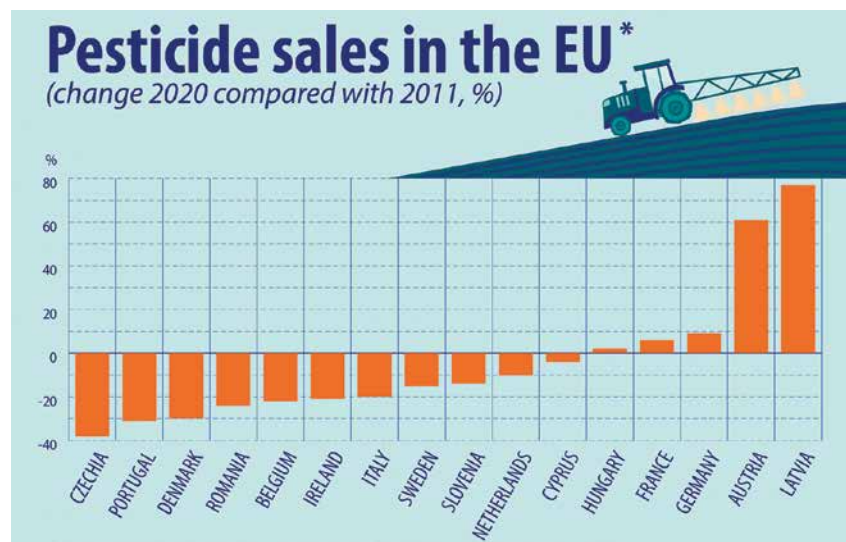
PESTICĪDU PATĒRIŅŠ – ES STABILS, LATVIJĀ AUG

No 2011. līdz 2020. gadam pesticīdu pārdošanas apjomi ES saglabājās salīdzinoši stabili, un kopējais katru gadu pārdotais apjoms svārstījās ±6% ap 350 000 tonnu līmeni. 2020. gadā tika pārdots nedaudz mazāk par 346 000 tonnu. Visstraujāk pārdoto pesticīdu apjoms kāpis Latvijā.

ES statistikas biroja Eurostat apkopotā un maija sākumā publicētā informācija ietver datus par pesticīdu pārdošanu, un tā liecina, ka 2020. gadā vislielākie pārdošanas apjomi bija fungicīdiem un baktericīdiem – 43% no kopējā apjoma, herbicīdiem un sūnu iznīcinātājiem – 35% un insekticīdiem un akaricīdiem – 14%. 2020. gadā neorganiskie fungicīdi (satur vara savienojumus, neorganisko sēru un citus neorganiskos fungicīdus, no kuriem daudzi ir atļauti bioloģiskajā lauksaimniecībā), veidoja nedaudz vairāk kā pusi (57%) no ES pārdotajiem fungicīdiem un baktericīdiem.

Cetrās ES dalībvalstīs (Vācijā, Spānijā, Francijā un Itālijā), kas arī ir galvenās lauksaimniecības produkcijas ražotājas ES, reģistrēts lielākais pārdošanas apjoms lielākajā daļā pesticīdu grupu.

ES 16 dalībvalstīs, par kurām ir pieejami dati par visām galvenajām gru-

pām, 2020. gadā tika reģistrēts pārdoto pesticīdu aktīvo vielu tonnu kopējais samazinājums (233 509 tonnas), salīdzinot ar 2011. gadu (251 868 tonnas). Nedaudz vairāk kā divas trešdaļas (67%) no ES kopējā pesticīdu pārdošanas apjoma 2020. gadā veidoja šīs 16 valstis.

No 2011. līdz 2020. gadam 11 no 16 dalībvalstīm reģistrēts mazāks pesticīdu pārdošanas apjoms. Straujākais kritums fiksēts Čehijā (-38%), kā arī Portugālē, Dānijā, Rumānijā, Beļģijā un Īrijā, kur 2020. gadā pārdeva vismaz par 20% ma-

zāk pesticīdu nekā 2011. gadā. Turpretim Austrija (+61%) un Latvija (+77%) ziņoja par ievērojami lielāku pesticīdu pārdošanas apjomu. Eurostat uzsver, ka Latvijā pārdoto pesticīdu apjomi absolūtos skaitļos ir ļoti zemi, salīdzinājumam – 2020. gadā Čehijā pārdoto visa veida pesticīdu apjoms absolūtos skaitļos ir 2 līdz 3 reizes lielāks nekā Latvijā.

Plašāk: <https://saite.lv/vud>

Pēc AG-Press materiāliem informāciju sagatavoja **Iveta Tomšone**, LLKC Apgāda vadītāja

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2022. GADA JŪNIJĀ

Termins, kurā laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskati, iesniegumu un atskatu apkopošanas datumus vai iesniegšanas beigu datumus.

Termins	Maijs							Jūnijs																
	1	2	9	16	17	20	21	22	23	24	31	1	5	9	15	16	18	20	21	23	25	27	31	
Platību maksājumi																								
Valsts atbalsts																								
Lauku attīstības programmas pasākumi																								
Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)																								
Mikrouzņēmumu nodoklis																								
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																								
Dabas resursu nodoklis																								
Darījumu kvītis																								
Skaidras naudas deklarēšana																								
Paziņojums par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																								
Uzņēmumu ienākuma nodoklis																								
Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																								
Gada ienākumu deklarācija par 2021. gadu																								
Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																								
Nodokļa samaksas termiņš																								
Gada pārskats par 2021. gadu (ja pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu)																								

Gamatredība un nodokļi

LAUKU ATTĪSTĪBA

SKULTIETES INOVATĪVS PRODUKTS –
PAPĪRA ZIEPES

Dzirdot par papīra ziepēm, daudzi joprojām rausta plecus un skaidrības labad pārvaicā, vai tiešām tādas eksistē? Pat, turot pirkstos salvetei līdzīgu lapu, nav nojaušams, ka samitrinot tā sāks putot kā visas ziepes. Tikai Skultes pagasta Apiņos pat abas mazās māsiņas Džoija un Marcella naski skaidro, ka tās ir māmiņas Aigas Hincenbergas izdomājums un ka viņa tādas ziepes patiešām ražo.

Nesen šis inovatīvais produkts Limbažu novada dalībnieci jauniešu biznesa ideju konkursā “Laukiem būt!” deva iespēju iegūt godalgoto trešo vietu. Ņemot vērā lielo konkurenci, pati jaunā uzņēmēja to uzskata par fantastisku veiksmi.

No vaļasprieka
par mazo biznesu

Skultietei patīk un padodas uzburt no papīra lielas, krāšņas puķu galvas, sniegpārslīņas un citus rotājumus. Pamazām sava biznesa nolūkā viņa bija sākusi apsvērt krāsaino ziepju liešanu, taču nopriests, ka tirgū patlaban ir pārāk liels piedāvājums. Turpinot generēt idejas, uzšķilusies inovatīvā iecere par papīra ziepēm, ko var noglabāt pat naudas maciņā un viegli izmantot jebkurā ceļā, īpaši tūrisma braucienos. Aiga neslēpj, ka sākumā tirgus pētījumi radījuši vilšanos. Bija cerējusi, ka ir vienīgā papīra ziepju ražotāja, tomēr atklājies – kaut ko ļoti līdzīgu ražo arī Ķīnā. Tiesa gan, skultietes piedāvājums ir visnotaļ piemērots zaļajam dzīvesveidam. Aiga uzsver, ka tādu atbalsta arī vīrs Dagnis un vecāki. Viņas izmantotās šķidrās ziepes ir ekoloģiski sertificētas, ASV iepirktais speciālais papīrs dabā sadalās. Metāla etviju var lietot gadiem ilgi, vien tā allaž jāpapildina ar ziepju karftītēm. Iepakojumam vēl sagādājusi arī Lielbritānijā ražotus kukurūzas cietes maisījumus, kas kompostējas dabā. Tagad gan tie kļuvuši ļoti dārgi. Ķīnas preces fasējumam izmantota plastmasa, pēc lietošanas pāri paliek papīrs. Tādas nianšes Aigai nav pieņemamas, tāpēc viņas piedāvājums ir daudzkārt kvalitatīvāks. Uzņēmēja arvien eksperimentē ar papīra ziepju formu. Pēdējā laikā ir pieprasīta to apdruka. Interesenti pasūta, lai tās viņiem izgatavo kā vizītkartes, citi vēlas

Foto: no Aigas Hincenbergas arhīva

Aiga Hincenberga

kāzu mielasta galda kartes, grāmatzīmes vai arī izmanto neparasto produktu, apdāvinot un pārsteidzot draugus un radus. Aiga ziepes darina karšu, sirsniņu, ziedu un citās formās, bet no atgriezumiem top konfeti. Ja tādas bērniem izšauj pagalmā, papīra ripiņas pēc tam izzūd.

Izmanto iespējas mācīties
un startēt konkursos

A. Hincenbergas prece ar zīmolu *HappyHand* vietējā tirgū parādījās pirms pusotra gada. Sākumā to varēja pasūtīt vai iegādāties ar interneta starpniecību, bet tagad arī dažos veikalos – Cēsīs, Jēkabpilī, Mandegās. Lai gan ar savu inovatīvo ideju Aiga jau piedalījies vairākos konkursos, lielāko popularitāti viņai deva dalība LLKC mācībās un konkursā

“Laukiem būt!”, kur viņa iekļuva finālistos un sacentās kategorijā *Ražošana*. Mācību dalībnieki no visas Latvijas, LLKC speciālisti, divas žūrijas komisijas, Aigas konsultanti un ģimene sekoja viņas startam un priecājās par abām pārliecinošajām prezentācijām. Vēl nebija paziņoti rezultāti, kad ģimenes nama pagalmā ieripoja LLKC Limbažu biroja vadītāja Aigara Legzdiņa automašīna. Abi ar biroja jauniešu grupas koordinatori Jautrīti Legzdiņu apsveica dalībnieci ar startu un dāvināja torti. Pēc tam, kad kļuva zināms par godalgoto vietu, sekoja daudz citu apsveikumu un arī liels gandarījums. – Es neuzdrīkstējos cerēt par vietu konkursā, tomēr ļoti gribēju, lai tā notiktu, – Aiga atklāti saka.

▶ 16. lpp.

Aiga Hincenbergu (no kreisās) apsveic LLKC Limbažu biroja konsultante Jautrīte Legzdiņa

Aigas ražotās papīra ziepes dažādos izpildījumos

◀ 15. lpp.

Lai gan šķiet, ka jaunieci ceļā uz savu mazo biznesu viss ritējis viegli un gludi, tomēr aizkadrā ir liels tā sauktais melnais darbs un pašas uzņēmība. Skultiete enerģiski izmantojusi daudz iespēju mācīties, gūt jaunus zināšanas un projektu pieredzi. Vasarā viņa absolvēs Biznesa vadības koledžu. Tur nepieciešamā prakse sekmēja intensīvi meklēt savu produktu, līdz radās šī iecere par papīra ziepēm. Jaunā māmiņa mācījās arī biznesa inkubatorā, virtuālā Kembriģas universitātes uzņēmējdarbības nometnē. Aiga piedalījās izgudrojumu un inovāciju festivālā *Minox 2021* Jelgavā un attālināti mācās inovatīvo mārketingu Latvijas Universitātē. Tāda iespēja radusies ES fondu pieaugušo tālākizglītības projektā. Pērnā gada nogalē viņa startēja Latvijas Investīciju attīstības aģentūras konkursā *Ideju kauss* un aptuveni 170 dalībnieku konkurencē bija novērtēta vispirms 90, pēc tam 20 labāko skaitā. Vēl Aiga iekļuva pusfinālā *Swedbank* rīkotajā konkursā *Bizesa skices*.

Konkurss spārno jauniem mērķiem

– “Laukiem būt!” man bija liels ieguvums. Tas deva ne tikai plašāku izpratni par biznesu, bet arī idejas prezentēšanas prasmi, iedvesmu, uzzināju par fantastiskām citu jauniešu idejām un ieguvu jaunus, noderīgus kontaktus. Tā kā viss notika attālināti, kad atcēla *Covid -19* ierobežojumus, mēs, Limbažu grupa, nolēmām satikties un iepazīties tuvāk. Raisījās tik interesanta saruna, bija prieks padalīties viedokļos, pieredzē, un visi atzinām, ka dalība mācībās sekmēja mūsu izaugsmi un deva drosmi uzņemties savu ideju īstenošanu. Kopumā man tas viss bija liela veiksmē, – spriež Aiga. Grupas koordinatore J. Legzdiņa atklāj, ka lepojas ar trauslo, šķietami biklo Skultes pagasta jaunieci. – Es biju patīkami pārsteigta par viņas mērķtiecību. Aiga parādīja, ka viņai ir “krampis”, kļuva par paraugu citiem. Es ticu, ka savā biznesā viņai vēl radīsies daudzas jaunas, inovatīvas ieceres. Lai

viņai izdodas! – novēl speciāliste.

Valsts ieņēmumu dienestā Aiga noformējusies kā pašnodarbinātā. Ziepju formu viņa griež ar šķērēm. Tas ir gauss process. Patlaban skultiete apsver domu likt lietā konkursā nopelnīto prēmiju un iegādāties ierīci, kas tādu darbu veiks automātiski. Tā, protams, ir dārga. Vajadzīgs arī jauns, jaudīgāks printeris. Viņa uzsver, ka vēl jāstrādā ar reklāmu, kas veicinātu produkta atpazīstamību. Jo vairāk vēlmju un ieceru, jo rodas vairāk vajadzību, tomēr veiksmē lielajā konkursā viņai devusi ticību sev un pašas sāktajam mazajam biznesam. **LL**

Gunita Ozoliņa

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
“Lauku Lapa” var abonēt
Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.